

er en Spærring, hvor der lægges danske Forter ved Bælterne, hvor der leveres tysk svært Skyts dertil, hvor der altsaa tilvejebringes Mulighed for en kraftig og afgørende Modstand mod en Passage gennem Bælterne.

Jeg nævnede, at det, der betød det allermeste, var det, at man den Dag ikke gik til Mobilisering; thi den Bekymring, der fandtes paa tysk Side, var ikke en Bekymring for, at Danmark ikke skulde sætte alt ind paa en Modstand overfor England — man vidste meget vel, hvor lidet Danmarks Kræfter vejede til, hvis Englænderne tænkte paa at bryde ind i Østersøen —, men det var Bekymringen for, at i et afgørende Øjeblik skulde Danmark stille sig paa Modpartens Side som dennes Hjelper, og Bekymringen derfor knyttede sig til større landmilitære Foretagender. Derfor føler jeg mig overbevist om, at af de to Beslutninger, som blev truffet den 5. August: Gennemførelsen af Mineudlægningen og Undladelsen af Mobiliseringen, var den sidste ikke den mindst vigtige for Danmarks Stilling i den følgende Tid. Militærordningen af 1909 hjalp os ikke i det afgørende Øjeblik, thi den forudsatte netop den modsatte Handlemaade paa begge disse Punkter: den forudsatte Undladelse af Mineudlægningen og Gennemførelse af Mobiliseringen. Hvis man havde fulgt denne Fremgangsmaade, føler jeg mig overbevist om, at det vilde have bragt Danmark den største Fare. Disse Farer blev undgaaet ved, at man gik ad modsatte Veje ud fra den Opfattelse, som den 5. August sejrede med Hensyn til, hvad der var det klogeste for Danmark at gøre.

Jeg bør tilføje, at naar vi tog vor Beslutning om Mineudlægningen, var dette i Tillid til, at der ikke var Sandsynlighed for, at man fra engelsk Side vilde gøre Forsøg paa at trænge ind i Østersøen. Jeg for min Del, og det gælder vel de fleste af dem, der den 5. August var Talsmænd for Mineudlægningen, var af den Overbevisning, at i det sidste Aarti var Styrkeforholdet mellem den engeske og tyske Flaade blevet saaledes forandret, at der var en yderst ringe Sandsynlighed for, at den engelske Marine skulde begaa den meget store Letsindighed, som et Forsøg paa at trænge ind i Østersøen vilde have været. Krigserfaringerne har bekræftet dette og bekræftet, at det var en for Danmark lykkelig Beslutning, der ved den Lejlighed blev truffet. Jeg tror at kunne tilføje, at ingen af Krigserfaringerne bekræfter den Opfat-

telse, at vi under denne Krig har haft Nytte af, at der gennemførtes et Militærvæsen af den Karakter, som skabtes i 1909, men at derimod mangfoldige Erfaringer viser os, at vore Byrder derved er blevet forøget, og Farerne snarere øget end mindsket.

Man har nu fremført et ganske ejendommeligt Argument, en Betragtning, som jeg tilstaar i allerhøjeste Grad har overrasket mig. Det er dette, at man nu henviser til, hvad General Moltke har sagt om, hvorledes Danmark burde indrette sig, og ude i Agitationen og ved anden Lejlighed hører jeg ogsaa Henvisninger til, hvad Admiral Tirpitz har ment om danske militære Forhold, ligesom der fremføres forskellige Bemærkninger af General Ludendorff. Det virker i allerhøjeste Grad overraskende paa mig, at man drager ind i Debatten som en Slags Sandhedsvidner netop de tyske Militærpolitikere, der har ført deres eget Fædreland ud i den størst mulige Ulykke, og tillægger det en særegen Vægt, hvad de paa det ene og det andet Punkt kan have ment om, hvorledes Danmarks Militærvæsen skulde ordnes.

Maa jeg overfor dette først gøre den almindelige Bemærkning, at jeg nærer ingen Tvivl om, at man kan sende militært interesserede, forsvarsinteresserede Officerer til en hvilken som helst Generalstab, der overhovedet kan tænkes at ville fremsætte Udtalelser om militære Forhold i Danmark, med Spørgsmaal om, hvordan Danmark burde indrette sit Militærvæsen, og være nogenlunde sikker paa, at der altid vil blive svaret: Skab det mest mulige Militærvæsen i Danmark. Det er nemlig *Fagmandens* fuldstændig internationale Interesse, der saa godt som altid vil diktere dette Svar.

Men naar man nu her særlig fremdrager General Moltkes Udtalelser, maa jeg maaske, ikke mindst, naar de med saa stor Styrke fremdrages fra det konservative Partis Side, saaledes som det sker adskillige Steder ude i Landet i denne Tid, spørge de ærede Medlemmer, der tilhører dette Parti, om nogen af dem da agtede i 1909 at handle ud fra Udtalelser som dem, der er fremsatte af General Moltke, hvis de havde kendt disse Udtalelser. Vilde det da have bestemt deres Holdning til vor Militærpolitik? Vilde de da have fulgt de Raad, General Moltke gav Danmark? Ærede Medlemmer vil have lagt Mærke til, at General Kühnel har staaet overfor disse Udtalelser, og han